

**نقش ولایت و رهبری
امام خمینی (ره)
در ماندگاری و ثبات سیاسی
جمهوری اسلامی**

دکتر علی مرادزاده

۱۳۹۶

همه حقوق محفوظ است

پیشگفتار

نظام جمهوری اسلامی دستاورد انقلاب اسلامی است که در بهمن ۱۳۵۷ متکی بر سه رکن اسلام، ولایت و مردم شکل گرفت و مدل تازه‌ای از مردم‌سالاری دینی را پدید آورد. دال مرکزی گفتمان انقلاب، ولایت و رهبری است، رهبر انقلاب با تکیه بر امداد الهی و استفاده از تدبیر و نفوذ خویش تمامی ظرفیت‌ها، فرصت‌ها و توانمندی‌ها را برای حفظ نظام و بقای آن بسیج نمودند. هویت اسلامی و انقلابی و مردمی نظام و مواضع و شعارها و اهداف آن علاوه بر تضمین ثبات سیاسی جمهوری اسلامی امیدهایی را در مسلمانان و مستضعفان برانگیخت و تقابل نظام سلطه و ارتجاع منطقه و حوزه نفوذ را نیز در پی داشت.

موضوع تحقیق، نقش رهبری در ماندگاری و ثبات سیاسی جمهوری اسلامی است و هدف آن برجسته ساختن کارآمدی نقش بی‌بدیل رهبری در تحقق ماندگاری و ثبات سیاسی می‌باشد، از روش تلفیقی به‌ویژه برحیف - برینی و تحلیل محتوا استفاده گردید. نقش رهبری متغیر مستقل و ثبات سیاسی متغیر وابسته، قلمداد می‌شود و درصدد پاسخگویی به این سؤال اصلی برمی‌آید که نقش رهبری در ثبات سیاسی جمهوری اسلامی چیست؟ و رهبر انقلاب این نقش را چگونه محقق ساخته است؟ بنابراین از چپستی و چگونگی سخن می‌گوید. فرضیه اصلی تحقیق این است که رهبر انقلاب همواره تأثیرگذارترین عامل در حفظ، تحکیم، توسعه و تعمیق ثبات سیاسی و پیشگیری و مقابله و ترمیم بی‌ثباتی‌های سیاسی بوده است. نقطه تمایز تحقیق از حیث موضوعی، ثبات سیاسی است و از میان عوامل مؤثر در ثبات، تنها نقش ولایت رهبری امام خمینی (ره) را دربر می‌گیرد، از حیث زمانی سال ۱۳۵۷ تا سال ۱۳۶۸ و از حیث مکانی محدود به کشور ایران می‌باشد.

نقش کلیدواژه اصلی نقش، ولایت و رهبری، ماندگاری و ثبات سیاسی، بی‌ثباتی سیاسی، جمهوری اسلامی و مدیریت بحران تعریف و تبیین شده است و منظور از ثبات سیاسی، ماندگاری، حفظ و دوام و بقای نظام جمهوری اسلامی می‌باشد. در چارچوب نظری و مفهومی با مدل ترکیبی و بومی سازی نظریات از تئوری‌های ثبات و بی‌ثباتی سیاسی، تئوری‌های مدیریت بحران و تئوری‌های رهبری استفاده گردید.

نقش ولایت و رهبری امام خمینی (ره) در ثبات سیاسی در سه محور: اول افکار و اندیشه سیاسی امام خمینی (ره)؛ دوم مدیریت و تحکیم ثبات سیاسی و سوم پیشگیری و مقابله با بی‌ثباتی سیاسی جمهوری اسلامی مورد بررسی قرار گرفته است.

در تبیین نقش رهبری امام خمینی (ره) در مدیریت و تحکیم ثبات سیاسی از ۱۹ عنوان بحث

شده است. دولت سازی، حاکمیت قانون، نهادسازی، مفهوم سازی و گفتمان سازی، سیاست گذاری، مردمی کردن ثبات سیاسی، نظارت و کنترل راهبردی، نهادینه ساختن ارزش های دینی و انقلابی، استفاده از نفوذ معنوی رهبری، تعیین و تبیین نقش و وظایف هر یک از نهادها و قشرهای جامعه، مدیریت بحران و ترسیم چشم انداز مطلوب پیشرفت عدالت محور و درونزا و مردم گرا و متوازن از این جمله است. در زمینه مقابله امام خمینی (ره) با بی ثباتی های سیاسی نیز ۲۱ رخداد پرمخاطره مورد بررسی قرار گرفته است. مدیریت هدفمند منازعات ایران و امریکا، مدیریت ابعاد کودتاها، غائله بنی صدر، ترورها، خیابانی، غائله های قومی و مذهبی و سیاسی، حل اختلافات مجلس و شورای نگهبان، مدیریت هشت سال دفاع مقدس، پذیرش قطعنامه ۵۹۸ و برکناری آقای منتظری از قائم مقامی رهبری در این راستا تبیین شده است.

در نتیجه رهبر انقلاب نقش منظمی در ایجاد و تحکیم ثبات سیاسی جمهوری اسلامی و مقابله با عوامل و رخدادهای بی ثبات ساز ایجاد کرده است. حفظ و توسعه و تعمیق ثبات سیاسی نیز مرهون تدابیر رهبری است. علاوه بر آن در سیستم نظام سیاسی انسجام و تعامل و یکپارچگی ایجاد کرده و در این راه از هر شیوه و ابزار ممکن و مؤثر استفاده کرده اند. ایشان همواره در مراحل مختلف بی ثباتی اعم از قبل و حین و پس از وقوع حادثه، تدابیر لازم را اتخاذ نموده اند، پیش بینی، پیشگیری، روشننگری، هشدار، برخورد قاطع، مردمی کردن اقدامات و ترمیم خسارت ها از جمله مهم ترین تدابیر و اقدامات رهبری انقلاب می باشند.

دکتر علی مرادزاده

فروردین ۱۳۹۶

فهرست

فصل اول: کلیات و طرح تحقیق.....	۱۳
۱- طرح مسئله.....	۱۵
۲- بررسی آثار و سوابق تحقیق.....	۱۶
۳- اهداف تحقیق.....	۲۲
۴- روش تحقیق.....	۲۳
۵- متغیرهای تحقیق.....	۲۶
۶- فرضیه‌های تحقیق.....	۲۶
۷- تعریف مفاهیم تحقیق.....	۲۸
۸- سؤال‌های اصلی و فرعی تحقیق.....	۲۹
۹- حدود و نقطه تمرکز تحقیق.....	۲۹
۱۰- فوائد تحقیق.....	۳۰
۱۱- سازماندهی تحقیق.....	۳۰
فصل دوم: ادبیات تحقیق (بررسی مفهومی و چارچوب نظری).....	۳۱
بخش اول: بررسی مفهومی.....	۳۳
۱) نقش.....	۳۴
۲) ولایت و رهبری.....	۳۷
۳) ثبات سیاسی.....	۵۴
۴) بی‌ثباتی سیاسی.....	۵۸
۵) جمهوری اسلامی.....	۶۲

بخش دوم: چارچوب نظری.....	۶۸
نظریه های مربوط به ثبات و بی ثباتی سیاسی.....	۶۸
نظریه ها و تئوری های مدیریت بحران.....	۷۳
نظریه ها و تئوری های رهبری.....	۷۶
فصل سوم: اندیشه و رفتار سیاسی امام خمینی (ره).....	۸۹
مقدمه.....	۹۱
۱- اصول رهبری امام خمینی (ره).....	۹۲
۲- مبانی فکری و چارچوب اندیشه های سیاسی امام خمینی (ره).....	۹۵
۳- ولایت فقیه در اندیشه سیاسی امام خمینی (ره).....	۱۱۱
۴- روابط و حقوق متقابل امت و امام در اندیشه سیاسی امام خمینی (ره).....	۱۲۲
۵- استکبار و استکبارستیزی در اندیشه سیاسی امام راحل.....	۱۳۰
۶- جایگاه مستضعفین و محرومین در اندیشه امام خمینی (ره).....	۱۳۶
۷- انتخابات در اندیشه سیاسی امام خمینی (ره).....	۱۴۳
فصل چهارم: نقش رهبری امام خمینی (ره) در ماندگاری و ثبات سیاسی جمهوری اسلامی.....	۱۵۳
مقدمه.....	۱۵۵
بخش اول: نقش رهبری امام خمینی در مدیریت و تحکیم ثبات سیاسی.....	۱۵۶
(۱) تعیین شورای انقلاب.....	۱۵۶
(۲) دولت سازی.....	۱۵۸
(۳) نهادینه ساختن قانون و قانونمندی و مردمی کردن آن.....	۱۶۲
(۴) نهادسازی.....	۱۶۵
(۵) مفهوم سازی، گفتمان سازی و فرهنگ سازی.....	۱۷۴
(۶) سیاست گذاری و تدبیر کلان.....	۱۷۶
(۷) تحکیم پیوند مردم با نظام جمهوری اسلامی و ایجاد انگیزش.....	۱۷۷
(۸) هدف گذاری و ایجاد انگیزه تحول همه جانبه.....	۱۷۸

۹	نظارت و کنترل	۱۷۸
۱۰	تعیین و تبیین اصول و اولویت‌های حیاتی نظام	۱۷۸
۱۱	امر به معروف و نهی از منکر و هدایت افکار عمومی	۱۸۵
۱۲	هدایت و مدیریت ادراک جامعه نخبگی کشور	۱۹۴
۱۳	مردمی کردن ثبات سیاسی	۱۹۹
۱۴	گسترش ارزش‌ها معیار سنجش امنیت و ناامنی (گفتمان بسط محور امنیت)	۲۰۵
۱۵	حفظ نظام معیار سنجش امنیت و ناامنی (گفتمان حفظ محور)	۲۱۱
۱۶	استفاده از نفوذ معنوی و کاریزمای رهبری	۲۱۵
۱۷	ترسیم فرایند بسط متوازن و عدالت محور	۲۱۹
۱۸	حلول فصل اختلافات و تعارض‌ها	۲۲۲
بخش دوم: نقش رهبری امنیتی - امنیتی در پیشگیری و مقابله با بی‌ثباتی سیاسی ج.ا.ا. ۲۲۲		
۱	حمایت از تسخیر لانه جاسوسی امریکا در تهران	۲۲۴
۲	مدیریت پیامدهای ناشی از قصه یک تپه رابطه آمریکا با ایران	۲۲۹
۳	استفاده مطلوب از کودتای طبس برای تحقیر امریکا	۲۳۳
۴	مدیریت بحران در کودتای نوژه	۲۳۷
۵	مدیریت بحران در ماجرای مک فارلین و تبعات آن	۲۳۹
۶	مدیریت بحران در غائله بنی صدر و بی‌ثباتی‌های دولت بحران	۲۴۳
۷	مدیریت بحران در ترورها و بی‌ثباتی‌های خیابانی ضدانقلاب	۲۵۰
۸	مدیریت بحران در غائله آذربایجان	۲۵۳
۹	مدیریت بحران در غائله کردستان	۲۵۸
۱۰	مدیریت بحران در غائله خوزستان	۲۶۳
۱۱	مدیریت بحران در غائله گنبد و بندر ترکمن	۲۶۷
۱۲	مدیریت بحران در غائله آمل	۲۷۰
۱۳	هدایت‌گری و هشدار در قبال انشعاب جریان سیاسی خط امام	۲۷۳
۱۴	تشکیل مجمع تشخیص مصلحت و تدبیر اختلافات مجلس و شورای نگهبان ...	۲۷۴

- ۱۵) مدیریت بحران در جنگ تحمیلی و بی‌ثباتی‌های ناشی از آن..... ۲۷۷
- ۱۶) مدیریت بحران در حادثه کشتار حجاج ایرانی در مکه معظمه..... ۲۸۴
- ۱۷) راهبرد امام خمینی (ره) برای مدیریت بحران‌های آمریکایی..... ۲۸۷
- ۱۸) راهبرد امام خمینی (ره) صدور فتوای تاریخی ارتداد سلمان رشدی..... ۳۱۳
- ۱۹) پذیرش قطعنامه ۵۹۸ و خنثی کردن تبعات ادامه جنگ..... ۳۱۴
- ۲۰) برکنار کردن منتظری از قائم‌مقامی رهبری..... ۳۱۸
- ۲۱) ارائه طرح برای پر کردن خلأ رهبری پس از خود..... ۳۲۳
- جمع‌بندی و نتیجه‌گیری..... ۳۲۶

- فصل پنجم: تجزیه و تحلیل و نتیجه‌گیری..... ۳۲۹
- نقش کلان رهبری در ثبات اساسی جمهوری اسلامی..... ۳۳۲
- الگوی مدیریت ثبات..... ۳۳۵
- اصول و اولویت‌های اساسی رهبری انقلاب..... ۳۴۶

- منابع و مآخذ..... ۳۵۲